

**Országos
kompetenciamérés**

2018

OKM 2018 FIT-jelentés

Útmutató

a Fenntartói jelentés ábráinak

értelmezéséhez

Tartalomjegyzék

Általános tudnivalók	2
A jelentések felhasználása.....	3
A Fenntartói jelentés felépítése	5
Létszámadatok.....	6
Az intézmények kódtáblázata.....	6
A fenntartó létszámadatai	6
A fenntartó eredménye a többi fenntartó eredményéhez viszonyítva	8
1a Átlageredmények.....	9
1b A képességeloszlás néhány jellemzője.....	10
1c Képességeloszlás	11
A fenntartó intézményeinek összehasonlítása.....	12
2a Átlageredmények intézményenként.....	13
2b A képességeloszlás néhány jellemzője intézményenként.....	13
2c A képességeloszlás intézményenként	13
Az Összefoglaló fenntartói jelentés felépítése	14

FIGYELEM! Kérjük, tartsa szem előtt, hogy a 2016/2017. tanévtől a képzési formák elnevezései megváltoztak. A jelentésben a hatályos köznevelési törvényben felsorolt képzési formák megnevezései szerepelnek: a korábbi szakközépiskola szakgimnáziumként, a korábbi szakiskola szakközépiskolaként, a korábbi speciális szakiskola szakiskolaként került feltüntetésre.

Általános tudnivalók

Az évente megrendezett Országos kompetenciamérésben minden intézmény minden 6., 8. és 10. évfolyamos diákja részt vesz. Az ő eredményeik alapján készültek a Fenntartói, Intézményi és Telephelyi jelentések (röviden FIT-jelentések). Ennek az Útmutatónak a célja a Fenntartói jelentés ábráinak bemutatása, a kompetenciamérésekkel kapcsolatos egyéb tudnivalókat, általános információkat a www.oktatas.hu honlap ismerteti.

A Fenntartói, Intézményi és Telephelyi jelentések közül a Telephelyi jelentés adja a legrészletesebb képet az eredményekről, hiszen a jelenlegi magyar iskolarendszerben az intézmények jelentős része több, gyakran különböző településen lévő és teljesen eltérő tanári karral dolgozó telephellyel¹ rendelkezik. Az eredmények értékelését így intézményenként gyakran nehezíti az, hogy az intézmény telephelyein eltérő körülmények között tanulnak a tanulók. Éppen ezért a jelentések közül a legfontosabb és legrészletesebb a Telephelyi jelentés, az Intézményi és Fenntartói jelentés ennél kevésbé részletes, összevont adatokat tartalmaz és nem minden olyan ábra és elemzés található meg benne, amely a Telephelyi jelentésben szerepel.

Azok a fenntartók, intézmények és telephelyek, amelyek esetében kevesebb, mint öt kitöltött tesztfüzet állt rendelkezésünkre, vagy amelyek esetében több, mint a tanulók fele hiányzott, nem készült jelentés.

Az Országos kompetenciamérés a mérési évtől és az évfolyamtól független matematika és szövegértés skálán méri a tanulók képességeit, amelyek segítségével a három évfolyam tanulóinak eredménye összehasonlítható egymással, valamint a korábbi évek eredményeivel is. Az alkalmazott skála és a mérési azonosító 2008-as bevezetése lehetővé teszi, hogy a jelentések a tanulók fejlődéséről is képet adjanak.²

¹ *Iskolának* nevezzük azt az intézményt, amelynek van OM azonosítója, *telephelynek* azt az önálló címmel rendelkező telket, amelyen az adott intézmény épületei állnak. Ebben az értelemben az iskola székhelye is egy a telephelyek közül.

² A képességskálák tulajdonságairól bővebben az OKM 2018 Feladatok és jellemzőik kötetekben olvashatnak, amelyek elérhetők a www.oktatas.hu web-oldalon.

A jelentések felhasználása

A FIT-jelentések a központi elemzésbe bevont tanulók eredményeit mutatják be különböző ábrák és táblázatok segítségével. Az ábrákon és a táblázatokban az adott fenntartó, intézmény és telephely tanulóinak eredményei mellett olyan diákcsoportok eredményeit is feltüntettük, amelyekhez viszonyítva értelmezni lehet az eredményeket.

A jelentésekből a fenntartó, az intézmény vagy a telephely vezetése, tanárai, tanulói és a szülők objektív képet kaphatnak arról, hogy az adott iskola tanulói milyen eredményeket értek el szövegértésben és matematikában az országos eredményekhez és a különböző diákcsoportokhoz képest. Hol helyezkednek el a képességskálákon és a képességszinteken? Hogyan változott a telephelyek eredménye az előző kompetenciamérésben tapasztaltakhoz képest? Milyen eredményt ért el a telephely a tanulók családi háttéréhez viszonyítva? Milyen eredményt ért el a telephely a tanulók két évvel korábbi mérésben elért eredményéhez viszonyítva? Milyen eredmény-növekedést értek el az egyes osztályok tanulói, és hogyan viszonyul ez az országos fejlődéshez képest? Mekkora különbségek tapasztalhatók a fenntartó egyes intézményeinek/az intézmény egyes telephelyeinek/a telephely egyes osztályainak eredményei között? Milyen a telephely tanulóinak összetétele a többi telephelyhez viszonyítva? Különböznek-e a fenntartó telephelyei a tanulási nehézségekkel küzdő tanulók számában? Ilyen és ehhez hasonló kérdések megválaszolását teszik lehetővé a jelentések.

A kérdések és a rájuk adott válaszok értékes támpontot adhatnak a fenntartóknak, az iskoláknak és a telephelyeknek objektív önértékelésükben, noha természetesen az önértékelés folyamán számos egyéb tényezőt is figyelembe kell venniük, amelyek mérésére a kompetenciamérés nem alkalmas, vagy amelyek megragadására egyetlen központi mérés, objektív adatsor sem képes. Ugyanakkor az Országos kompetenciamérésben megragadható egy olyan fontos teljesítménymutató, amely az iskola egyik alapvető céljával, a tanulók mindennapi életben való boldogulásával függ össze, így hangsúlyos szerepe van az önértékelésben is. A modern, tudás alapú társadalomban ugyanis nagyon sebezhetővé válhat és a társadalomból könnyen kirekesztődhet az, aki nem képes az új ismeretek hatékony elsajátítására és a gyorsan változó világhoz való alkalmazkodásra. A jó szövegértési képesség és a matematikai eszköztudás a további tanulásnak, az új tudástartalmak megismerésének és elsajátításának elengedhetetlen feltétele.

A mérési eredmények megismerése segíthet a tanároknak a fejlesztési tervek összeállításában is, hiszen a feladatonkénti elemzések nemcsak azt mutatják meg, mely feladatok bizonyultak nehéznek, hanem azt is, mely feladatokban voltak gyengébbek az eredmények az országos eredményekhez vagy a településtípus/képzési forma eredményeihez viszonyítva. A feladatonkénti eredmények tanulmányozása megkönnyíti a fejlesztési irányvonalak kijelölését, segítségével árnyaltabb képet kaphatnak a pedagógusok a tanulócsoporthi hiányosságairól a szövegértés és a matematika területén. A fejlesztési feladatok megfogalmazása és megvalósítása azonban nem csupán a magyar- és a matematikatanárok feladata lehet, hiszen a szövegértési képesség és a matematikai eszköztudás minden tantárgyban fontos szerepet játszik, a tanulók e téren mutatkozó hiányosságai az egész tanári kar munkáját hátráltathatják.

Fontos megjegyezni, hogy a kompetenciamérések feladatai nem alkalmasak a kompetenciafejlesztésre, hiszen a mérési feladatok nem segítik a gondolatmenet megismerését, nem követik például a fejlesztéshez elengedhetetlen „egyszerűtől a bonyolultig” elvet. A feladatok célja ugyanis az, hogy a szövegértési képességről, a matematikai eszköztudásról minél rövidebb idő alatt minél pontosabb képet kapjunk. Ezért a feladatok megoldásához sokszor több művelet elvégzésére, bonyolultabb gondolatmenet követésére van szükség. E feladatok mechanikus gyakoroltatása nem segíti a tanulók képességeinek fejlődését, és pusztán a feladatok megoldásának megismerése nem eredményezi azt, hogy a feladat elvégzéséhez szükséges képességeket és készségeket új feladatok megoldásában hatékonyan alkalmazzák. Ezért a feladatok felhasználása csupán mérési céllal ajánlott a tanórákon. A kompetenciamérések feladatainak tanórai alkalmazása helyett azt javasoljuk, keressék meg azokat a fórumokat – ma Magyarországon több kutatócsoport is foglalkozik fejlesztő feladatok kidolgozásával –, amelyek segíthetnek fejlesztő feladatsorok összeállításában.

A tanulók osztályozására sem javasoljuk a feladatokat, hiszen azok a legtöbb diák számára újszerűek, sok esetben eltérnek attól, amit a tanórák során megszoktak, és nem csak az elsajátított ismereteket kérdezik vissza. Szakmai véleményünk szerint, a kompetenciamérés tanulói eredménye adott iskolai tantárgy esetében nem váltható érdemjeggyé, még kevésbé osztályzáttá. Ennek oka legfőképpen az, hogy a mérés szövegértési képességet és matematikai eszköztudást mér, ráadásul olyan keresztkompetenciákat is – főleg a

szövegértés területen, - amelyek nem szoríthatók be egyetlen tantárgy keretei közé. A matematika feladatok sem az adott tanév és különösen nem az adott iskola helyi tantervéhez illeszkednek, hanem elsősorban azt mérik, hogy a tanulók milyen mértékben képesek a megszerzett tudásukat a mindennapi életből vett példák megoldása során mozgósítani. Az eredmények országos kiértékelése előtt nemigen lehet olyan megalapozott helyi, iskolai teljesítményskálát kialakítani, amely a méltányos, fejlesztő célú osztályozás alapját jelenthetné.

A fentiekre való tekintettel az országos kompetenciamérés feladatlapjainak a mérés után közvetlenül történő érdemjeggyel való értékelését, az év végi osztályzat kialakításában való figyelembevételét nem javasoljuk.

Mindemellett, mivel az iskola kiemelt feladata a kompetenciák, és ezen belül is az Országos kompetenciamérés által vizsgált kompetenciák folyamatos fejlesztése, ezen pedagógiai folyamat eredményeinek folyamatos nyomon követése szintén természetes pedagógiai cél. Ha ebben a folyamatban használják a korábbi évek, már ismert és bemért paraméterekkel bíró feladatlapjait, feladatait, és a helyi értékelés skáláit ezen ismert paraméterekre alapozva alakítják ki, szakmailag nem tartjuk elképzelhetetlennek, hogy a kompetenciák fejlődésének rendszeres iskolai mérése az egyik eleme legyen a tanulók értékelésének.

A tanárok értékelésében is fokozott óvatossággal használhatók a kompetenciamérés eredményei, hiszen a tanári munka kis szeletéről adnak képet, emellett – mint már említettük – a szövegértési és a matematikai képességek fejlesztése nem csak a magyar- és a matematikatanárok feladata.

A Fenntartói jelentés felépítése

A Fenntartói jelentés a fenntartó iskoláiba járó tanulók eredményeinek bemutatására, valamint a fenntartó iskoláinak összehasonlítására szolgál. A fenntartók külön Fenntartói jelentést kapnak a 6., a 8. és a 10. évfolyam esetében. Emellett készül egy Összefoglaló fenntartói jelentés is, amely az évfolyamonkénti Fenntartói, Intézményi és Telephelyi jelentések legfontosabb adatait összegzi.

Az évfolyamonkénti eredményeket bemutató Fenntartói jelentések a fenntartó intézményeiben az adott évfolyamon tanulók jellemzőinek ismertetésével kezdődik, majd a fenntartó intézményeiben tanulók matematika és szövegértés eredményét (továbbiakban: *a*

fenntartó eredménye) ábrák és táblázatok mutatják be. Az ábrák két csoportba sorolhatók. Egyik részük bemutatja a fenntartó eredményeit a többi fenntartóra érvényes eredményekhez viszonyítva, másik részük a fenntartó iskoláinak eredményeit hasonlítja össze.

Létszámadatok

A jelentés elején három táblázat ismerteti a fenntartó intézményeinek adott évfolyamán tanulók számát és jellemzőit.

Az intézmények kódtáblázata

Az *első táblázat* a fenntartó mérésben részt vett intézményeinek nevét és címét tartalmazza, és minden egyes intézményhez rendel egy kódot, amellyel a jelentés további részében azonosíthatjuk az intézményeket.

A fenntartó létszámadatai

A *második táblázat* tartalmazza a tanulók összlétszámát, valamint a sajátos nevelési igényű (a továbbiakban SNI), a felmérés megírása alól mentesült, a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő (a továbbiakban BTMN), a halmozottan hátrányos helyzetű (a továbbiakban HHH), a jelentésre jogosult és a jelentésben szereplő tanulók számát intézményenként és összesítve. A táblázatban szereplő adatokat az intézmények adták meg a mérés előkészítése során. A táblázat alatt megjegyzésben szerepel, ha egy telephelyen volt SZH (Szakképzési Híd) programban részt vevő osztály.

Az SNI tanulók olyan tanulók, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékosak, autisták, illetve egyéb pszichés fejlődési zavar (tanulási zavar, figyelemzavar vagy magatartási zavar) tartós és súlyos rendellenességével küzdenek. Ez utóbbi kategóriába tartoznak például a diszlexiás, diszgráfiás és diszkalkuliás tanulók.

Az SNI tanulók az Országos kompetenciamérésben sajátos nevelési igényük típusától függően különböző módon vettek részt. Az értelmi fogyatékos tanulók nem vettek részt a felmérésben. A mozgásszervi, érzékszervi vagy beszéd fogyatékos tanulók és az autista tanulók abban az esetben mentesültek a teszt megírása alól, ha fogyatékoságuk megakadályozta őket a tesztek kitöltésében. Az akadályoztatás mértékének megállapítása az

iskola feladata volt. Amennyiben az iskola úgy ítélte meg, hogy a tanulót mozgásszervi, érzékszervi vagy beszéd fogyatékosága, vagy autizmusa nem akadályozza a teszt kitöltésében, eredménye megjelenik a FIT-jelentésekben is. Azok a tanulók, akik egyéb pszichés fejlődési zavar tartós és súlyos rendellenességével küzdenek, részt vettek a felmérésben. Eredményeiket az intézmények a FIT elemző szoftverben elemezhetik, a mérési azonosító ismeretében a <https://www.kir.hu/okmfit/> honlapon Tanulói jelentés is készíthető számukra, de a FIT-jelentésekben nem szerepelnek.

A felmérés megírása alól különböző okokból mentesülhettek a tanulók. A sajátos nevelési igényű tanulók közül a fenti szabályok szerint mentesülők mellett mentesültek még azok a tanulók, akik valamilyen sérülés miatt ideiglenesen nem voltak képesek arra, hogy részt vegyenek a felmérésben, illetve azok a tanulók is, akik a felmérés megírásakor még kevesebb, mint egy éve részesültek magyar nyelvű oktatásban. A teszt megírása alól való mentesítés feltételei részletesen megtalálhatók az OKM 2018 – Útmutató a felmérésvezetők számára (6., 8. és 10. évfolyam) című kiadványban, amely letölthető az Oktatási Hivatal honlapjáról

(http://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/kompetenciameres/lebonyolitas/2018komp_1_evelek_utmutatok).

A *BTMN tanulók* oszlop ismerteti azoknak a tanulónak a számát, akik a nevelési tanácsadók szakvéleménye alapján beilleszkedési, tanulási vagy magatartási nehézségekkel küzdenek. A BTMN tanulók részt vettek a felmérésben és eredményeiket a FIT-jelentések tartalmazzák.

A *HHH tanulók* oszlop ismerteti a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számát az intézmény által megadott adatok alapján. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint

„(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.”

A HHH tanulók részt vettek a felmérésben és eredményeiket a FIT-jelentések tartalmazzák.

A *Jelentésre jogosult tanulók* oszlop tartalmazza azoknak a tanulóknak a számát, akiknek, amennyiben nem hiányoztak, eredményei szerepelnek a jelentésben. Ezek azok a tanulók, akik nem mentesültek a felmérés megírása alól és nem küzdenek egyéb pszichés fejlődési zavar tartós és súlyos rendellenességével.

A *jelentésben szereplők* oszlop tartalmazza a jelentésben ténylegesen szereplő tanulók számát. Az előző oszlopban szereplők közül ezek azok a tanulók, akik nem hiányoztak a felmérés napján, és mind matematika, mind szövegértés pontszámmal rendelkeznek.

A fenntartó jelentésre jogosult tanulóinak előző év végi matematikajegye

A *harmadik táblázat* a fenntartó egyes intézményeiben tanulók előző év végi matematikajegyét ismerteti. Minden intézményhez két sor tartozik. Az első sorban jelennek meg az adott intézmény azon tanulói, akik szerepelnek, a másodikban pedig azok, akik nem szerepelnek a jelentésben, de jelentésre jogosultak. A „Jelentésben nem szereplők”

sorokban elsősorban azok a tanulók szerepelnek, akik hiányoztak a mérés napján, ezért nem írták meg a tesztet, illetve azok a tanulók, akik valamilyen ok miatt a felmérés jelentős részét nem tudták megírni, későn kezdték vagy félbehagyták a tesztek megírását. Mind az öt érdemjegyhez egy-egy létszámadat tartozik, illetve egy külön oszlopban szerepel a matematikából felmentett tanulók (-) száma. Az intézmények összlétszámain kívül az érdemjegyekre vonatkozó adatokat a fenntartó szintjén is összesítettük.

A fenntartó eredménye a többi fenntartó eredményéhez viszonyítva

A jelentésnek ez a része a fenntartó eredményét hasonlítja a többi fenntartó eredményeihez három ábracsoportot alkalmazva: bemutatja a fenntartók diákjainak átlageredményét, eloszlásjellemzőit a képességskálán, valamint a tanulók elhelyezkedését a képességskálán és a képességszinteken. A következőkben részletesen ismertetjük az egyes ábracsoportokat.

1a Átlageredmények

Az *1a ábracsoport* a fenntartók átlageredményét mutatja be, több szempontból vizsgálva azt. A fenntartó megismerheti elhelyezkedését az ország összes fenntartójának átlageredményéhez viszonyítva, valamint a saját képzési formájával, illetve általános iskola esetén a saját településtípusával azonos képzési típusú/településtípusú intézmény fenntartók átlageredményéhez viszonyítva.

Az oldal *felső harmadában* látható ábrán tanulók átlageredménye³ szerint állítottuk sorrendbe a fenntartókat, a függőleges skáláról leolvasható a fenntartó intézményeibe járó tanulók átlaga. Az ábrán minden egyes pont egy fenntartót jelöl. A pontokat úgy helyeztük el, hogy minden pont az alatta lévőhöz képest kissé jobbra található. Ily módon a képességskála azon részén, ahol a fenntartók átlageredményei viszonylag közel vannak egymáshoz, a fenntartókat jelző pontokból összefüggő görbe alakul ki. Minél sűrűbben helyezkednek el a fenntartók pontjai, annál laposabb az így kialakuló görbe.

Az összes fenntartót tartalmazó ábrarészen az összes diák átlaga alapján rendeztük sorba a fenntartókat, az egyes képzési formákat/településtípusokat tartalmazó ábrarészekben pedig az adott képzési formába/településtípusba tartozó diákok átlaga alapján. Ha például egy fenntartó intézményeiben a 10. évfolyamon 4 és 8 évfolyamos gimnáziumi képzés is folyik,

³ A jelentésekben minden esetben a súlyozott átlagokat tüntettük fel. A súlyozás a hiányzások korrigálása miatt szükséges.

akkor az összes fenntartót tartalmazó ábrarészén, a 4 évfolyamos gimnáziumok ábrarészén és a 8 évfolyamos gimnáziumok ábrarészén is található egy-egy kiemelt pont, amely rendre a fenntartó összes diákjának, 4 és 8 évfolyamos gimnáziumi tanulóinak átlagát mutatja.

Az ábra alatti oszlopdiagram azt mutatja, hogy az adott fenntartóval azonos csoportba tartozó fenntartókhoz viszonyítva hány szignifikánsan rosszabb, jobb, illetve hasonló eredményt elért fenntartó szerepelt a mérésben.

Ha a megbízhatósági tartományok egyáltalán nem fednek át egymással, a két átlageredmény közötti eltérés szignifikáns, azaz az összehasonlított két csoport között tényleges különbség van a felmért kompetenciaterületen. Ekkor nagyon kicsi az esélye annak, hogy a két átlageredmény közötti különbség pusztán a mérési hibából ered, és a két csoport valójában hasonló tudással rendelkezik. Ennek az ellentéte nem feltétlenül igaz, a két intervallum átfedése nem jelenti automatikusan azt, hogy az eltérés nem szignifikáns. Ha azonban az egyik megbízhatósági tartomány tartalmazza a másik átlagot, a különbség biztosan nem szignifikáns, azaz a felmérés nem állapított meg statisztikailag megbízható különbséget a két csoport tudása között, vagyis nem mondható az, hogy az egyik csoport nagy valószínűséggel nagyobb tudással bír, mint a másik.

Az oldal *alsó harmadában* egy táblázat található, amely a fenntartó összesített és képzési formák szerinti, illetve általános iskolák esetén településtípusonkénti átlageredménye és a referenciacsoportok átlageredménye mellett tartalmazza az átlagok megbízhatósági tartományait is.⁴ Ennek segítségével számszerűen is összevethető az adott fenntartó eredménye a különböző diákcsoportok eredményeivel.

1b A képességeloszlás néhány jellemzője

Az *1b ábracsoport* a fenntartó intézményeiben tanuló diákok képességeloszlásának főbb jellemzőit mutatja be, más diákcsoportok eloszlásjellemzőihez viszonyítva. A fenntartó esetében a képességpontok minimuma, a 25-ös percentilis⁵, az átlag konfidencia-intervalluma, a 75-ös percentilis, valamint a maximum olvasható le, a bővebb részpopulációk esetében a minimum és maximum helyett a szélsőséges értékek kiszűrése érdekében az 5-ös

⁴ Az OKM 2018 FIT-jelentésben minden esetben 95%-os megbízhatósági tartományt (konfidencia-intervallumot) tüntettünk fel, a konfidencia-intervallumokat a kis esetszám és az osztályokon belüli összefüggés miatt bootstrap algoritmussal számítottuk.

⁵ A percentilisek a változó eloszlásának jellemzésére szolgáló mutatók. A k. percentilis az az érték, amelynél a változó által felvett értékek k%-a kisebb, (100-k)%-a pedig nagyobb; k 0 és 100 közötti egész szám. Például az 5-ös percentiliséknél az értékek 5%-a kisebb, 95%-a pedig nagyobb. A 0-s percentilis a minimum, a 100-s percentilis a maximum, az 50-es percentilis pedig a medián.

és 95-ös percentilis szerepel. Az ábrán az egyes diákcsoportokat reprezentáló oszlopokat felosztó vízszintes vonalak az ábramagyarázatban megnevezett jellemzők elhelyezkedését mutatják a képességskálán.

A következők szerepelnek az ábracsoporton:

- a fenntartó összes tanulójának eloszlásjellemezői;
- a fenntartó különböző képzési formában, illetve általános iskolák esetében ezen belül a különböző településtípuson tanuló diákjainak eloszlásjellemezői;
- országos eloszlásjellemezők;
- a megfelelő képzési formák, illetve általános iskolák esetében ezen belül a megfelelő településtípusok eloszlásjellemezői;
- a megfelelő régió eloszlásjellemezői (a Budapesti telephelyek esetében nem szerepel);
- a megfelelő járás eloszlásjellemezői.

Az ábracsoport segítségével a fenntartó saját percentiliseinek és átlagának értékét viszonyíthatja az egyes csoportok hasonló értékeihez. Például az alábbiakhoz hasonló következtetéseket vonhat le: „iskoláink tanulóinak 75%-a régióink átlaga felett teljesített”, „legrosszabb képességű gimnazista tanulóink is jobban szerepelt a gimnazisták alsó 25%-ánál”, „szakközépiskolás tanulóink háromnegyede nem érte el a gimnazista tanulóink által nyújtott minimumot sem”. Érdekes a fenntartót jelző oszlop magasságát is megvizsgálni: ha az oszlop rövidebb és a skálának csak kis részét fedi le, az azt jelenti, hogy a tanulók tudása egységes, nincsenek szélsőségesen gyenge, illetve kimagaslóan jó eredmények, ezzel szemben a magas oszlop a fenntartó tanulóinak tudásában mutatkozó nagy különbségekre utal. Ha az oszlop alsó szakasza magas, azaz a legrosszabb tanuló eredménye és a 25-ös percentilis között nagy a távolság, az néhány „leszakadó”, a többi diáknál sokkal gyengébben teljesítő tanulók jelenlétére utal.

Az ábra alatti táblázatban az ábrákon megjelenített értékek számszerűen is megtalálhatóak.

1c Képességeloszlás

Az *1c ábracsoport* a tanulók eloszlását mutatja a képességskálán és az egyes képességszinteken.

Az ábracsoport *felső harmadában* az országos eloszlást ábrázoló vonaldiagram, valamint a megfelelő képzési forma, illetve általános iskolák esetén ezen belül a megfelelő

településtípus tanulóinak hisztogramja, *alatta* pedig az adott fenntartó diákjainak képességeloszlása látható ugyanezen a skálán (minden egyes kör egy diákot jelöl; a fekete és fehér szín a számlálást segíti, jelentést nem hordoz). Ha a fenntartó több képzési formájú, illetve általános iskolák esetén több településtípusba sorolható intézményt tart fenn, külön ábracsoport jelenik meg minden képzési formára/településtípusra vonatkozóan, a megfelelő diákok eredményeinek szerepeltetésével. Az ábrán eltérő színekkel jelöltük az egyes képességszinteket, a mérés évétől és az évfolyamtól független matematika és szövegértés skálán egyaránt hét-hét képességszintet határoztunk meg. A képességszintek képzési szabályai, az egyes képességszintek követelményei, az elérésükhöz szükséges szövegértési és matematikai képességek leírása az *OKM 2018 – Feladatok és jellemzőik* kötetekben találhatóak.

Az ábracsoport *alsó harmadában* található sávdiaagramról az egyes szinteken lévő tanulók pontos százalékos aránya is leolvasható a fent bemutatott diákcsoporthoz. A sávdiaagramok elhelyezésekor – a jobb áttekinthetőség kedvéért – az adott évfolyamon alapszintként definiált képességszint alsó határához igazítottuk a sávokat. Ez a képességszint a 6. évfolyamon a 3. képességszint, a 8. és a 10. évfolyamon pedig a 4. képességszint mindkét mérési területen. Ez az a minimális szint, amelyet szükségesnek tekintünk a további ismeretek szerzéséhez és a mindennapi életben való boldoguláshoz az adott korosztály sajátosságait is figyelembe véve.

Erről az ábracsoportról tehát leolvasható, hol találhatóak a tanulók a képességskálán, milyen helyet foglalnak el a hasonló képzési formában/településtípuson tanuló diákokhoz képest, vannak-e leszakadók, illetve mekkora a tanulók aránya az egyes képességszinteken.

A fenntartó intézményeinek összehasonlítása

A fenntartó intézményeinek összehasonlítását három ábracsoport segíti. Ezek az ábracsoportok a fenntartó intézményeire vonatkozó Intézményi jelentések első három ábracsoportjának összesítései. Az ábrákon a fenntartó minden intézménye kiemelten szerepel.

Ha a fenntartó egyetlen intézményt tart fenn, a Fenntartói jelentés csak a fenntartó helyzetének bemutatására korlátozódik, az intézmények összehasonlítása rész nem szerepel a jelentésben.

2a Átlageredmények intézményenként

A *2a ábracsoportban* az Intézményi jelentés 1a ábracsoportjának felső ábrája szerepel. Az *ábrán* tanulók átlagos képessége szerinti sorrendben tüntettük fel az intézményeket, a függőleges skáláról leolvasható az átlageredmény. A fenntartó összes intézményét kóddal ellátott megkülönböztető pont jelöli.

Az ábra alatt egy *táblázat* ismerteti az intézmények átlagát és az átlag konfidencia-intervallumát. Az ábra és a táblázat segíti a fenntartót intézményei átlagos eredményeinek összehasonlításában. Az intézményeket a jelentés első oldalán, a Létszámadatok részben megadott kódokkal jelöltük.

2b A képességeloszlás néhány jellemzője intézményenként

A képességeloszlás telephelyekre vonatkozó jellemzőit bemutató és összehasonlító *2b ábracsoport* szerkezetében az Intézményi jelentés 1b ábracsoportjához hasonló. Az *ábrán* a diákok által elért képességpontok minimuma, 25-ös percentilise, az átlag konfidencia-intervalluma, 75-ös percentilise és maximuma szerepel az egyes intézményekre vonatkozóan. A táblázatban számszerűen is feltüntettük ezeket az értékeket. Az intézményeket itt is a Létszámadatok részben megadott kódokkal jelöltük.

Az ábracsoport segítségével a fenntartók összehasonlíthatják az egyes intézményeik eredményeit, megvizsgálhatják, mekkora különbség van az egyes diákcsoportok szövegértési képességében és matematikai eszköztudásában.

2c A képességeloszlás intézményenként

A *2c ábracsoportban* a fenntartó tanulóinak képességpontjait jelenítettük meg intézményenként, feltüntetve a szinthatárokat is.

Az Összefoglaló fenntartói jelentés felépítése

A Fenntartói, Intézményi és Telephelyi jelentések legfontosabb adatait ismertető Összefoglaló fenntartói jelentés táblázatokban mutatja be a fenntartó összes évfolyamának matematika és szövegértés eredményeit.

Az Összefoglaló fenntartói jelentés ismerteti a fenntartó létszámadatait és átlageredményeit, valamint tartalmazza az intézményenkénti és telephelyenkénti összefoglalásokat is. Az intézményi összefoglalások az intézmények létszámadatait és átlageredményeit ismerteti, a telephelyi összefoglalások pedig minden telephely esetében hét táblázatban összegzik a legfontosabb létszámadatokat és eredményeket.

Amennyiben az Útmutató alapos áttanulmányozása mellett maradnak megválaszolatlan kérdései a jelentés értelmezésével kapcsolatban, kérjük, írjon a következő e-mail címre: kmeo.okm@oh.gov.hu.